

SOCIALNO DELO, 45 (2006), 1-2

Nino Rode, Liljana Rihter, Barbara Kobal

UVAJANJE SISTEMA EVALVACIJE

V SOCIALNEM VARSTVU

PREDLOG POSTOPKA

V okviru projekta uvajanja sistema evalvacije v socialnem varstvu smo razmišljali tudi o poteku evalvacije. Vsaka evalvacija je enkratna, vendar pa moramo pri njej uporabljati postopke, ki jih lahko ponovimo, preverimo in ki dajo razumljive rezultate. Šele taki rezultati omogočajo ovrednotenje objekta evalvacije in primerjavo z drugimi objekti. Avtor in avtorici predstavljajo predlog poteka evalvacije, ki ga nameravajo razvijati v okviru sistema evalvacije izvajanja programov v socialnem varstvu. S takim pristopom bi bilo mogoče združiti tako enkratnost evalvacije kot potrebo po njeni ponovljivosti in primerljivosti rezultatov. Predlagajo kombinacijo samoevalvacije in zunanje evalvacije, ki bi temeljila na enotnih kriterijih in enotnem naboru podatkov. Podani so nekateri argumenti za profesionalno evalvacijo. Nadalje razmišljajo o potrebnih kvalifikacijah evalvatorjev in predlagajo institucionalno umeščenost sistema evalvacije. Prav tako obravnavajo probleme zbiranja podatkov za evalvacijo in oblikovanja ocen evalviranih programov. Za ta dva sklopa problemov predlagajo nekatere možne rešitve. Predstavljen je tudi predvideni scenarij poteka evalvacije.

Ključne besede: raziskovanje, kriteriji, evalvatorji.

Dr. Nino Rode in dr. Liljana Rihter sta asistenta na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Mag. Barbara Kobal je višja raziskovalka na Inštitutu RS za socialno varstvo. Naslovi: Nino Rode, Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, 01 2809255 [nino.rode@fsd.uni-lj.si]. Liljana Rihter, enak naslov, 01 2809264 [liljana.rihter@fsd.uni-lj.si]. Barbara Kobal, Inštitut RS za socialno varstvo, Rimska 8, 1000 Ljubljana, 01 2000251 [barbara.kobal@guest.arnes.si].

Andreja Kavav Vidmar

BREZPOSELNOST IN UPOKOJITEV

Zaposlenost je poseben način vključenosti. Posledice zaposlenosti so po M. Jahodi plačilo za delo, struktura časa, stiki izven družine, status in identiteta, povezovanje individualnih ciljev s skupnimi, zakonitost in kontrola. S prenehanjem zaposlitve zaradi brezposelnosti ali upokojitve te posledice prenehajo. V prispevku so vzporedno prikazane posledice prenehanja zaposlitve za brezposelne in za upokojence. Primerjava obeh statusov ima namen poudariti nekatere vidike položaja pravkar upokojenih oseb.

Ključne besede: prenehanje zaposlitve, brezposelni, upokojenci.

Dr. Andreja Kavav Vidmar je upokojena izredna profesorica na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Naslov: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana [andreja.kavar.vidmar@guest.arnes.si].

Jana Mali

KONCEPT TOTALNE USTANOVE IN DOMOVI ZA STARE

Koncepti življenja in dela v domovih za stare ne ustrezajo potrebam, željam in zahtevam uporabnikov. V ilustracijo je avtorica poudarila eno od temeljnih značilnosti domov za stare, namreč, da so to v prvi vrsti institucije. Pri tem je uporabila Goffmanov koncept totalne ustanove. Raziskava je potrdila, da je uporabnik upoštevan, osebje se prilagaja njegovim potrebam in zahtevam, a v okvirih delovanja ustanove. Še vedno so v ospredju cilji ustanove: skrb za množico ljudi, nakopičeno na enem mestu.

Ključne besede: institucija, uporabnik, kultura.

Mag. Jana Mali, diplomirana socialna delavka, je asistentka in mlada raziskovalka na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Naslov: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, 01 3006232 [jana.mali@fsd.uni-lj.si].

Simona Hvalič Touzery
VLOGA DRUŽINSKIH ČLANOV PRI SKRBI
ZA STARE LJUDI

Neformalna pomoč starim ljudem je pomembno dopolnilo formalnemu varstvu in privatnim službam, a kljub temu nima zadostne državne podpore in priznanja. Družinski oskrbovalci starih ljudi so zapostavljeni tako v političnih kot tudi v strokovnih krogih. Avtorica govori o pomembnosti družinske oskrbe starih ljudi v luči socialnodemografskih sprememb. Predstavi profil družinskih oskrbovalcev in socialno varstvo starih ljudi v Sloveniji. V prispevku na kratko opiše stanje družinske oskrbe starih ljudi v državah Evropske Unije, s poudarkom na Italiji, Danski in Sloveniji. V EU ožji družinski člani skrbijo za dve tretjini starih ljudi, potrebnih pomoči, od tega dve tretjini oskrbe zagotavljajo ženske. Tudi v Sloveniji je steber negovalnega dela oskrbe predvsem ženski del sorodstvene mreže. Večji del socialne mreže starih ljudi sestavljajo družinski člani, najpogosteje otroci in partnerji, ki tudi zagotovijo večino pomoči. Slovenija do sedaj v svojih programih socialnega in zdravstvenega varstva ni upoštevala družinskih oskrbovalk oz. oskrbovalcev starih ljudi, v pripravi pa sta nacionalni program socialnega varstva starih ljudi v obdobju od 2006 do 2010 in nacionalna strategija razvoja družbe z velikim deležem starega prebivalstva, ki vsaj v osnutku predvidevata tudi podporo družinskim oskrbovalcem starih ljudi.

Ključne besede: družinski oskrbovalec, socialno varstvo, EU, Slovenija.

Mag. Simona Hvalič Touzery je raziskovalka in organizatorka programov za socialno varnost, zaposlena na Inštitutu Antona Trstenjaka, in predsednica Medgeneracijskega društva za kakovostno starost Ljubljana. Naslov: Inštitut Antona Trstenjaka, Resljeva 11, p. p. 4443, 1001 Ljubljana [simona.hvalic@guest.arnes.si].

Barbara Kopal
SKRBNISTVO

TOGO UREJENO JAVNO POOBLASTILO ALI
FLEKSIBILNA OBLIKA DRUŽBENEGA VARSTVA?

V Sloveniji se že nekaj časa pripravlja sprememba zakonodaje s področja družinske politike, kamor spada tudi področje skrbništva. Med različnimi skupinami strokovne javnosti so prisotne dileme o načinu urejanja teh področij. Zato se v prispevku ukvarjamo z razmislekom o možnosti prenove tega instituta v smislu večjega vključevanja sodobnih trendov s področja izvajanja socialnovarstvenih storitev, med katerimi sta

za ta problem najpomembnejša proces pluralizacije sistema blaginje in z njim povezano večje vključevanje uporabnikov. Glede na to, da sta zakon o socialnem varstvu iz leta 1992 in nacionalni program socialnega varstva do leta 2005 začela uvajati pluralizacijo izvajalcev socialnovarstvenih storitev, se sprašujemo, ali lahko podobne trende pričakujemo tudi pri upravljanju in izvajanju skrbništva kot družbenega varstva oseb, ki iz najrazličnejših razlogov ne morejo skrbeti same zase. Zvidika vključevanja uporabnikov in spoštovanja človekovega dostojanstva sta zlasti sporna ukrepa odvzem poslovne sposobnosti osebam, ki so pod skrbništvom, in podaljšanje roditeljske pravice staršem oseb, ki so pod skrbništvom.

Ključne besede: odvzem poslovne sposobnosti, pluralizacija.

Mag. Barbara Kopal je višja raziskovalka na Inštitutu RS za socialno varstvo. Naslov: Inštitut RS za socialno varstvo, Rimska 8, 1000 Ljubljana, 01 2000251 [barbara.kopal@guest.arnes.si].

Špela Urh

SOCIALNA IZKLUČENOST ROMOV V BELI KRAJINI

Avtorica je opravila terensko raziskovanje, kjer je zbirala zgodbe Romov v njihovem primarnem okolju. Razmere v treh belokranjskih občinah (Črnomelj, Metlika, Semič) so podobne: Romi živijo v odmaknjenih naseljih na obrobju, redke romske družine živijo v družbenih stanovanjih v blokovskih naseljih, barake so najpogostejša oblika bivališča Romov. Redka so romska naselja z električno in vodovodno napeljavo. Večina hiš je črna gradnja. Le nekaj 10 Romov v Beli krajini je redno zaposlenih. Večina jih opravlja nequalificirana komunalna dela (odvoz smeti, urejanje mestnih parkov in cest). Razlog za to je nizka stopnja izobrazbe Romov, pogosta pa je tudi diskriminacija. Strokovni delavci, ki se na svojih delovnih mestih srečujejo z Romi, pogosto kršijo 3. člen etičnega kodeksa socialnih delavcev o nediskriminatornem odnosu do uporabnikov. Država še vedno verjame v rešitev problema z dodeljevanjem denarnih prejemkov.

Ključne besede: etničnost, diskriminacija, etika.

Špela Urh je diplomirana socialna delavka, asistentka za področje skupnostne skrbi na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani in raziskovalka na področju zaščite romske etnične skupnosti. Naslov: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, 01 2809247 [spela.u@email.si].

Viktorija Bevc
ČUSTVENO STANJE NEPLODNIH PAROV
PRED POSVOJITVIJO OTROKA

V Sloveniji posvajajo otroke večinoma neplodni pari. Raziskava, v kateri so bili anketirani pari, ki so vključeni v pripravo na posvojitev otroka pri društvu Deteljica in imajo težave z neplodnostjo, kažejo, da gre pri večini neplodnih parov za globoko čustveno prizadetost zaradi nesposobnosti biološke reprodukcije. Iz čustvenega stanja, v katerem je bila anketirana populacija pred vključitvijo v pripravo na posvojitev, lahko sklepamo na čustveno stanje večine neplodnih parov, ki posvojijo otroka brez priprave, v kateri bi se razbremenili pritiska zaradi neplodnosti. Čustvena nestabilnost močno vpliva na sposobnost za posvojitev otroka in na splošno počutje para. Zastavlja se vprašanje, ali je strokovno

upravičeno, da se posvojitve izvajajo brez temeljitih priprav na posvojitev. Večino otrok sprejmejo v posvojitev neplodni pari, ki v krču stiske zaradi drugačnosti težko sledijo potrebam otroka, saj uresničujejo predvsem svoje potrebe po navidezni enakosti s pari, ki imajo rodne otroke.

Ključne besede: nadomestni starši, rejniki, priprava na posvojitev.

As. mag. Viktorija Bevc je diplomirana socialna delavka, regijska koordinatorka za obravnavo nasilja v družini, ustanoviteljica in voditeljica programov priprave na nadomestno starševstvo in osebne pomoči parom v krizi zaradi neplodnost pri društvu Deteljica. Naslov: Društvo Deteljica, Grablovičeva 28, 1000 Ljubljana [viktorija.bevc@gov.si].